

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Fingerroos, Outi; Stark, Laura

Title: Tutkimussuunnitelma

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © 2022 Outi Fingerroos, Konsta Kajander, Tiina-Riitta Lappi ja SKS

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Fingerroos, O., & Stark, L. (2022). Tutkimussuunnitelma. In O. Fingerroos, K. Kajander, & T.-R. Lappi (Eds.), *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät* (pp. 404-418). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Tietolipas, 274. <https://oa.finlit.fi/site/books/e/10.21435/tl.274/>

Tutkimussuunnitelma

Outi Fingerroos

<https://orcid.org/0000-0001-7288-2127>

Laura Stark

<https://orcid.org/0000-0002-3342-1712>

Edeltävässä luvussa Jaana Kouri ja Tiina Mahlamäki antavat ohjeita etnografiseen ja luovaan kirjoittamiseen. Tässä luvussa paneudutaan kirjoittamiseen tieteellisen tutkimussuunnitelman laatimisen näkökulmasta. Lähdemme liikkeelle siitä yleisestä toteamasta, että tiede on systemaattista teiden tietämistä ja teiden etsintää (ks. myös Outi Fingerroos ja Konsta Kajander tässä teoksessa). Tutkimussuunnitelma on akateemista tiellä oloa selkiyttävä kartta, jonka avulla tutkija voi etsiä, suunnistaa ja lopulta löytää perille.

Tutkimussuunnitelman kirjoittaminen on akateemisen kirjoittamisen ja osaamisen erityinen osa-alue. Tutkimussuunnitelman laatimista harjoitellaan usein jo perusopintojen alkuvaiheessa, ja ensimmäisiä tutkimussuunnitelmia muokataan ja hiotaan koko opiskelun tai tutkimuksen ajan. Tiedon teillä liikutaan hallitusti silloin, kun opiskelija tai tutkija kirjoittaa ohjatusti tieteellistä tekstiä tai hakee rahoitusta tutkimukselleen tai hankkeelleen. Esimerkiksi maisterintutkielmaa laadittaessa tutkimussuunnitelma on jo merkittävä työväline. Sen avulla tutkielman tekijä, seminaaria vetävä professori ja tutkielman ohjaaja(t) hahmottavat, millainen tutkimus tuleva maisterintutkielma on ja mitä mielekäs tutkimuksellinen tiellä olo vaatii tekijältä ja ohjaajilta.

Tutkimussuunnitelmasta tulee kisällinnäyte siinä vaiheessa, kun opiskelija hakee rahoitusta maisterintutkielmalleen, siirtyy tohtorikoulutettavaksi tai on ammattitutkija esimerkiksi museossa, kehityshankkeessa tai tutkimuslaitoksessa. Tutkimussuunnitelmaa tarvitaan, kun haetaan apurahaa, tutkijaksi yliopiston tohtorikouluun tai hanke- rahoitusta erilaisten projektien toteutukseen. Myös akateemisten työtehtävien hakemusasiakirjoihin liitetään nykyisin mukaan tutkimus-

suunnitelma. Suunnitelmien pituudet vaihtelevat tarkoituksesta riippuen, mutta tutkimussuunnitelma sisältää lähimain aina seuraavat perustiedot selkeästi kirjoitettuna:

- tutkimuksen taustan kuvaus lyhyesti,
- aihe ja tutkimuskysymys,
- tutkimusympäristö, käytetyt menetelmät, teoriat ja keskeiset käsitteet sekä miten tutkimus tarjoaa uutta tietoa tähän ympäristöön ja sen sisällä käytyihin keskusteluihin,
- tutkijan paikantuminen,
- tutkimusaineisto ja sen analyysissa käytettävät menetelmät,
- aineiston tuottamistapa ja -hallinta,
- tutkimusetiikka,
- aikataulu ja mahdollinen rahoitussuunnitelma.

Vaativimmissa rahoitushauissa tutkimussuunnitelmaan liitetään myös tieteellisten tulosten, riskien ja vaikutusten arviointia sekä erillinen aineistohallintasuunnitelma (engl. *Data Management Plan*). Monesti tutkimuksilta toivotaan tieteellisiä läpimurtoja. Erityistä osaamista edellytetään aiheilta, joiden tutkiminen edellyttää eettistä ennakoarviointia.

Olipa tutkielma muodoltaan maisterintutkielma, väitöskirja tai kansainvälistä rahoitusta tarvitseva ERC-hanke, tutkimussuunnitelman perustehtävä on aina sama: tekijä selittää tekstissään niitä asioita, joista lopullinen tutkimus tai hanke rakentuu. Kaikki lähtee siitä, että suunnitelma on realistinen kuvaus tutkimuksen koko prosessista tai elinkaaresta. Myös huoliteltu ulkoasu, tarkoituksenmukainen kieli ja onnistuneet lähdevalinnat kertovat suoraan siitä, kuinka hyvin tekijä on perillä tutkimuksestaan kokonaisuutena.

Mitä minä tutkin?

Tutkimuskysymys on tutkimussuunnitelman ytimessä. Kaikki muu esitetään suhteessa siihen. Erittelemme seuraavaksi, miksi hyvä tutkimussuunnitelma tarvitsee tiiviisti muotoillun ja vain muutamaaan lauseeseen kiteytyvän tutkimuskysymyksen. Miksi esimerkiksi pelkkä

ongelmanasettelun kuvaus tai tutkimuksen päämäärän yleinen esittely eivät riitä?

Selkeä tutkimuskysymys on merkki onnistuneesta tutkimusasetelmasta. Onnistunut kysymyksenasettelu taas kertoo tutkijan tiedoista ja taidoista eli siitä, että hän *tietää tien* ja saavuttaa oletetussa tutkimuksessaan uskottavalla tavalla asetetun päämäärän. Ongelmanasettelu, aineistot, menetelmät, käsitevalinnat ja teoriat ovat seurausta hyvin muotoillusta tutkimuskysymyksestä, ja paras kysymys on sellainen, josta käy selville kaikki edellä mainittu. Tutkijan, joka ihmettelee, onko jokin menetelmä, käsite, teoria tai lähde hyödyllinen, tarvitseekin vain kysyä itseltään: ”Auttaako se minua vastaamaan tutkimuskysymyksiini?” Jos vastaus on negatiivinen, kyseistä menetelmää, käsitettä, teoriaa tai lähdettä ei tarvita – tai sitä ei kannata ainakaan tutkimussuunnitelmaan tuoda näkyville. Tutkimuskysymykseen palataan aina myös tutkimussuunnitelman lopussa, kun kerrotaan oletetuista tuloksista, havainnoista ja päätelmistä tai kun kuvataan tulosten merkitystä, hyödynnettävyyttä ja vaikuttavuutta.

Asiaa voi tarkastella toisestakin suunnasta. Professorit ja meritoituneet tieteentekijät lukevat erilaisten säätiöiden anonyymeina arvioijina paljon eritasoisia tutkimussuunnitelmia. Joukossa on aina suunnitelmia, joilla on tavoite mutta ei selvää kysymystä. Arvioijan näkökulmasta tutkijalla ei siis ole kristallin kirkasta päämäärää ja käsitystä, miten hän asettamansa tavoitteen saavuttaa. Tutkimuskysymys onkin tiedollisella tiellä olemisen perusta: jos tutkimuksen alkuasetelma on valettu hataralle pohjalle, on ulkopuolinen lukija tiedon tiellä vain oman navigointijärjestelmänsä varassa. Hän ei välttämättä hahmota, mikä tutkimuksen tavoite loppujen lopuksi on ja miten tavoite voidaan saavuttaa. Näin ollessa myöskään havaintojen, päätelmien ja tulosten hyödyllisyydestä ja täsmällisyydestä ei voi olla varma. Loppujen lopuksi itse tutkimussuunnitelma on kuin kesken jäänyt kirja, ja arviointia tekevä henkilö siirtää suunnitelman suoraan hylättyjen pinoon.

Hyvä tutkimuskysymys ohjaa siis koko tutkimustyötä ja toimii tutkijalle aitona suunnannäyttäjänä. Usein toimiva suunnitelma järjestää idullaan olevat ajatuksetkin toimivaksi kokonaisuudeksi, joten suunnitelman tekemiseen kannattaa – ja rahoituksia haettaessa pitää – myös panostaa. Poliitiikan tutkija Adam Przeworski ja antropologi

Frank Salomon (1995) kehottavat akateemisia kirjoittajia aina miettimään, miltä oma tutkimussuunnitelma näyttää ulkopuolisten arvioijan ja rahoituksista päättävien näkökulmasta. Kriittiset lukijat nimitäin tarkastelevat tutkimussuunnitelmia aina kolmesta perustavasta näkökulmasta käsin – näihin kannattaa kiinnittää huomiota, vaikka laatisit vasta elämäsi ensimmäistä tutkimussuunnitelmaa tai olet kaiken kokenut kehäkettu:

1. Mitä sellaista, jota emme tiedä jo valmiiksi, juuri minun opinnäytteeni, tutkimukseni tai projektini luo/ tuottaa/ opettaa/ paljastaa? Paras arvaus tulevista tuloksista palkitaan aina.
2. Miksi juuri minun opinnäytteeni, tutkimukseni tai projektini tulokset ovat merkittäviä? Perustele tärkeä asia kunnolla.
3. Miten juuri minun opinnäytteeni, tutkimukseni tai projektini tuottama tieto on validia eli riittävän pätevää, hedelmällistä ja uskottavaa? Kirjoita selkeä kuvaus menetelmistä ja tutkimuksen suhteesta relevantteihin tieteellisiin keskusteluihin.

Miten arvioijan tai lukijan koukuttaminen konkreettisesti tapahtuu? Millainen on hyvä tutkimuskysymys ja osuva otsikko? Vastaus on periaatteessa hyvin yksinkertainen: tutkimuskysymys on tekijänsä näköinen ja otsikko kekseliäs. Niitä on hiottu pitkään ja usein yhteistyössä vertaisten kollegojen kanssa. Outi Fingerroosin väitöskirjan (2004) pääotsikko ”Haudatut muistot” esimerkiksi syntyi ystävän kanssa keskusteltaessa, ja kertoo oleellisen itse tutkimuksesta: sen kohteena ovat kuolema, muistot ja hautaaminen. Otsikko kätkee myös symboliikkaa, sillä kuoleman muistelu sisältää Januksen kasvot: kuolema, hautaus ja jälkeen jäävien harjoittama muistelutyö ovat joko julkista tai muodoltaan kiellettyä, hiljaista tai vaiettua. Alaotsikko ”Rituaalisen kuoleman merkitykset Kannaksen muistitiedossa” taas antaa täsmällisen viitteen sitä, mihin haudatut muistot sijoittuvat ajallisesti, paikallisesti ja tutkimuksellisesti.

Laura Stark on tutkinut väitöskirjassaan (1998) naisten harjoittamaa uskontoa, taikuutta ja kansanlääkintää Suomessa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Tutkimuksen tekemisen kannalta tämä tarkoitti esimerkiksi sitä, että liian laaja tutkimuskysymys, kuten ”Kuinka voimme ymmärtää naisten taikusrituaaleja?” (kysymys 1), ei olisi

ollut yhtä informatiivinen, kuin ”Miksi naiset suorittivat taikuutta 1800-luvun ja 1900-luvun alun Suomessa?” (kysymys 2).

Kysymys 2 sisältää monta sellaista asiaa, joihin kysymys 1 ei tarjoa lainkaan vastausta. Se ensinnäkin esittää miksi-muotoisen kysymyksen epämääräisen ”miten voimme ymmärtää” -muotoilun sijasta. Kysymys 2 on myös helppo lukea, sillä kysymyslauseen alussa oleva kysymyssana viittaa suoraan konkreettiseen kohteeseen eli naiseen. Kysymys 1 yhdistyy vain ”meidän ymmärtämiseemme” ja liikkuu epämääräisesti jossain kuvitteelliseen ja yleisen rajalla. Kysymys 2 tekee myös selväksi tutkittavan ajan ja paikan.

Tietolaatikko: Tutkimussuunnitelman malli

Oheinen luettelo (ks. myös Przeworski & Salomon 1995) johdattaa tutkimussuunnitelman kirjoittajaa tiellä eteenpäin askel askelelta:

Muotoile selkeä ja tutkimuksen ydinajatusta kuvaileva otsikko. Mitkä tutkimuksen aihe ja tavoitteet ovat?

Rahoitushakemuksissa otsikon ja pääasiallisen niin kutsutun leipätekstin väliin ei kannata liittää sellaisia tietoja, jotka näkyvät esimerkiksi sähköisessä hakemuslomakkeessa. Kaikki tila tarvitaan leipätekstin muotoiluun.

Poikkeuksellisen kiinnostava tutkimussuunnitelma alkaa dramaattisesti, performatiivisesti tai muuten vain koukuttavasti. Onnistunut avaus saa lukijan innostumaan ja on jo itsessään pieni kertomus. Kerro siis lukijalle heti kättelyssä mitä uutta ja mielenkiintoista – sellaista, jota emme ennalta osaa aavistaa – tutkimuksesi paljastaa.

Avauksen jälkeen pitäisi heti perustella tutkittavan aiheen tärkeys: ”Miksi meidän, yhteiskunnan tai jonkun tahon on tärkeää tai perusteltua tietää tutkimustuloksistani?” Tämä saa rahoitushakemuksia arvioivan henkilön vakuuttumaan tutkimuksen merkittävydestä. Vastaavasti 90–95 prosenttia hakemuksista hylätään jo tässä vaiheessa.

Seuraava askel on koko tutkimusasetelman esittäminen pähkinänkuoressa – vieläpä niin, että ensimmäisten lauseiden ja kappaleiden jälkeen ulkopuolinen lukija jo tietää, mikä tutkimus on kokonaisuutena. Helpoin tapa on kirjoittaa seuraavat kolme lausetta peräkkäin ja muokata niistä omaan ilmaisuun sopiva yhden kappaleen mittainen teksti:

1. Tässä tutkimuksessa kysyn: ”Jotakin?” [Yksi lause.]
  2. Vastauksena tähän kysymykseen käytän jotain dataa/lähteitä. [Yksi lause.]
  3. Datan/lähteiden analysoimiseksi käytän jotain menetelmiä. [Yksi lause.]
- Näissä mallilauseissa piilee tutkielman tiedollinen ja taidollinen ydin. Ydin pilkkotaan osiin tutkimussuunnitelman myöhemmissä osissa.

Luku ”Tutkimuksen tausta” tai ”Miten tutkimus sijoittuu laajempaan tieteelliseen keskusteluun” on yleensä varsin lyhyt (rahoitushakemuksissa aina alle sivun). Tässä luvussa rakennetaan tutkimukselle konteksti eli osoitetaan sen yhteydet aikaisempaan tutkimukseen ja teoriaperinteisiin. Lisäksi sen tehtävänä on todentaa oma asiantuntijuus. Parhaissa tutkimussuunnitelmissa sanallistetaan sujuvasti se, miten tutkimus edistää tieteenalalla käytyjä keskusteluja.

Tutkimuksen taustasta edetään tutkimuksen ”piiviin” eli tutkimuskysymykseen ja aiheen esittelyyn. Mitä tutkitaan? Mikä on tutkimuskysymys? Kuinka tutkimus tosiasiallisesti toteutetaan, askel askeleelta? Mitä tarvittava tieto (data/lähteet) on? Mitkä ovat keskeiset käsitteet ja teoreettiset lähestymistavat? Kirjoita tämä luku käyttämällä yksinkertaisia käsitteitä ja keskity vain keskeiseen teoriaan. Selkeä, kristallisoitu tutkimuskysymys puuttuu yllättävän monista tutkimussuunnitelmista. Se on kuitenkin asia, jonka arvioijat haluavat aina lukea. Rahoittajat haluavat myös varmistaa, että tutkimuksissa ei ole ”harmaita alueita”.

Tutkimuskysymyksestä edetään tutkimuksen kannalta keskeisen datan, lähteiden ja menetelmien esittelyyn. Tavallisimmin se tehdään omassa, tutkimuskysymyksestä irrallisessa luvussa. Paras kuvaus on sellainen, jossa aineistot kietoutuvat saumattomaksi osaksi tutkimuskysymystä ja ovat perustellusti parasta mahdollista aineistoa tutkimukselle. Luvun lopussa selvitetään, millainen aineiston elinkaari tulee olemaan ja mihin aineisto tutkimuksen päätyttyä joutuu.

Tutkimussuunnitelman loppuun tulee aina erillinen luku aikataulusta – ja mahdollinen selvitys rahoituksesta. Tiivis ja selkeä esitysmuoto on tässä osiossa valttia, sillä suurin osa arvioijista haluaa vain tietää, että hakijalla on selkeä suunnitelma tutkimuksen toteuttamiseksi. Esimerkiksi:

Tutkimukseni tavoiteaikataulu on *jotain* vuotta (20XX–20XX).

Vuosi 20XX: aineiston keruun viimeistely, artikkelin kirjoittaminen, osallistuminen tutkijakouluun ja 1–2 kotimaiseen tai ulkomaiseen konferenssiin ja rahoituksen hakeminen vuodelle/ vuosille 20XX–20XX.

Vuosi 20XX: tutkielman kirjoittaminen, SIEF-konferenssi Berliinissä, Ethnos ry:n seminaari Jyväskylässä, väitös.

Aikataulu on asia, jota arvioija ei voi verrata muihin tutkimussuunnitelmiin, joten hakijan ei kannata tuhlata tilaa kirjoittamalla siitä laiveasti tai esittämällä isoa kaaviota. Arvioija hyväksyy sen, että jokainen tutkimus vaatii omanlaisensa aikataulun. Pelkistetty esitysmuoto palvelee siksi tehtäväänsä.

Rahoitussuunnitelma liitetään hakemukseen yleensä erillisenä liitteenä tai kirjoitetaan itse hakemuslomakkeelle. Sisällysluettelon eli disposition ensimmäinen versio päättää opinnäytteiden tutkimussuunnitelman. Rahoitussuunnitelmiin dispositio ei useinkaan mahdu mukaan. Disposition perään kootaan lähdeluettelo. Se kannattaa alusta asti laatia annettujen ohjeiden mukaan.

Opinnäytteiden tutkimussuunnitelman liitteeksi sopivat esimerkiksi haastattelujen teemalistat sekä tietosuoja- ja lupalomakkeet. Näiden lopulliseen muotoon seminaaria ohjaavalla professorilla tai työtä oppoivalla kollegalla saattaa olla kommentteja.

Tutkimussuunnitelmasta maisterintutkielmaksi

Tutkimussuunnitelma on tiekartta, joka kirjoitetaan ennen tutkielmanapolulle siirtymistä. Ilman sen tarjoamia suuntaviivoja tutkielmaprosessista uhkaa tulla sekava ja dialogi ohjaajien kanssa jää epä määräiseksi. Kandidaatin- ja maisterintutkielmien perään liitetään mukaan tulevan tutkielman alustava dispositio eli sisällysluettelo. Dispositio koostuu lähtökohtaisesti teknisistä elementeistä, kuten johdannosta, tutkimuksen taustasta, aineiston kuvauksesta, käytetyn teorian esittelystä, analyysistä, tulkinnasta ja yhteenvedosta. Tutkijan tehtävänä on tarkentaa lukujen ja alalukujen otsikoita ja keskinäistä hierarkiaa tutkimuksen sisällön selkiytyessä. Rakenteen kirjaaminen auttaa tekijää hahmottamaan konkreettisesti, millaista tietä pitkin itse tutkimus etenee. Opinnäytteen kirjoittaminen on myös hallittavissa, kun sen rakenne jakautuu osiin, jotka taas siirtyvät aikatauluteuiksi ”tämä on tehtävä nyt” -merkinnöiksi omaan kalenteriin.

Maisterintutkielman ja väitöskirjan tarkoituksena on osoittaa, että tekijä hallitsee ennalta määritellyt tutkimuksen tekemiseen, akateemiseen tekstintuottamiseen ja kriittiseen ajatteluun liitetyt taidot.

Opinnäytteet eivät siis ole elämäntöitä vaan näytteitä osaamisesta. Siksi yliopistot rajoittavat opinnäytteiden tekemiseen käytettävää aikaa ja antavat ohjeita niiden pituudelle. Tavoitteena on, että oppija kytkee tutkimustuloksensa aiheesta käytyyn tieteelliseen keskusteluun ja tuottaa eettisesti kestäväää uutta tietoa. Raportoinnissa tavoitellaan tasoa, jossa argumentointi, selitykset ja käsitteet ovat ymmärrettäviä ja tekoprosessin eri vaiheissa hyväksytyjä. Lisäksi toivotaan, että tekijät perustelisivat tutkimuksensa merkitystä yhteiskunnallisesti ja/tai sen kontribuutiota tieteenalalleen.

Tutkielmien pituudelle ja vaatimuksille annetaan eri yliopistoissa alakohtaisia suosituksia. Esimerkiksi 30 opintopisteen maisterintutkielmien suosituspituus on Jyväskylän yliopistossa 40–60 sivua. Tutkielmien arviointikriteerit hyväksytään jokaisessa yliopiston tiedekunnassa erikseen. Vastaavasti 40 opintopisteen tutkielmassa vaateet ovat suhteellisesti runsaammat, ja niitäkin arvioidaan ala- ja tiedekuntakohtaisesti jokaisessa suomalaisessa yliopistossa. Neljän vuoden väitöstutkimus on mahdollista tiivistää 200 sivuun, mutta pidemmät tekstit ovat kulttuurien tutkimuksessa yleisiä ja pituudesta harvoin rangaistaan arvioinneissa. Opinnäytetöiden ohjeelliset pituudet on hyvä pilkkoa omassa mielessä tutkielman luvuiksi ja niiden kirjoittamiseen tarvittavaksi ajaksi. Tällainen tiestökartoitus antaa yllättävän hyvin osviittaa sille, mitä vaikkapa 40–60 tai 60–80 sivussa on mahdollista tutkia ja kuinka paljon 30 tai 40 opintopisteen maisterintutkielmaa tulee kirjoittaa yhden kuukauden aikana, jos tavoite on valmistaa se yhdeksässä kuukaudessa tai kalenterivuoden aikana.

Tietolaatikossa ”Maisterintutkielman rakenteen malli” on esimerkki graduprosessista, jossa tavoitteena on kirjoittaa 30 opintopisteen eli noin 40–60 sivun mittainen tutkielma 9 kuukaudessa. Vastaavanlainen mitoitus on mahdollista tehdä 40 opintopisteen eli noin 60–80 sivun mittaiselle maisterintutkielmalle, kun ajatellaan tekoajan olevan 12 kuukautta.

Tietolaatikko: Maisterintutkielman rakenteen malli (40–60 sivua / 9 kk / 30 op)

Sisällysluettelo (1 sivu)

Johdanto (3–5 sivua)

- Tutkimuksen idea
- Tutkimuksen tausta
- Tutkimuskysymys/-kysymykset. Maininta aineistoista, menetelmistä ja teorioista, joiden avulla tutkimuskysymykseen etsitään vastausta.
- Kytös kulttuurien tutkimukseen ja tutkijan paikantuminen.
- Riittävä taustatieto lukijalle, jotta hän voi seurata tutkielmaa ja ymmärtää analyysia.

Aineistot ja menetelmät (5–7 sivua)

- Aineistot ja aineistonhankinnan esittely (vain aineiston kuvaus: keneltä, mistä, milloin, kuinka laaja; tähän lukuun ei tule vielä mitään aineiston sisällöstä).
- Aineiston paikantaminen osaksi relevantteja tutkimuksellisia kehyksiä.
- Analyysimenetelmän ja sen käytön esittely.
- Analyysimenetelmän paikantaminen osaksi laajempia tutkimuksellisia kehyksiä
- Aineistonhallinta ja etiikka.

Teoria ja keskeiset käsitteet (5–7 sivua)

- Teoreettisesta viitekehuksesta riippuen avaus tehdään kootusti joko tässä luvussa, johdannossa tai ripoteltuna kaikkiin alkupään lukuihin.
- Tutkimus paikannetaan teoreettisesti osaksi relevantteja tutkimuksellisia kehyksiä sekä omaa alaa.
- Keskeisten käsitteiden määrittely: mitä nämä käsitteet tarkoittavat juuri tässä tutkielmassa.

Analyysi- ja tulkintaluvut (20–30 sivua)

- Analyysi perustuu tehdyille valinnoille ja rajauksille, jotka esitellään analyysin yhteydessä tai johdannossa. Analyysi vaatii aina rajaamista.
- Lukijalle esitellään analysoitava aihe, aineistot ja muu aiheen kannalta relevantti keskustelu.
- Lukijaa kuljetetaan tekstin mukana askel kerrallaan kirjoittamalla aineistosta kumpuavat väitteet auki. Mukaan voi liittää näytteitä aineistoista. Otteet ovat analysoitavaa materiaalia, joten tekstissä kirjoitetaan auki, miten ja miksi ote tukee argumentaatiota ja mitä kysymyksiä se mahdollisesti herättää.

- Tutkijan kriittinen katse on erittäin tärkeässä roolissa. Oman tulokitsijan äänen on oltava tekstissä läsnä koko analyysin ajan.
- Löydöksistä – tutkijan tekemistä päätelmistä – tulee tutkimustuloksia, jotka mainitaan myös Tutkimustulokset-luvussa tiivistetysti analysoiden niitä suhteessa teorioihin ja käsitteisiin sekä relevanttiin tutkimuskirjallisuuteen.

Tutkimustulokset (3–5 sivua)

- Analyysi ja tulkintalukujen tuottama tieto koottuna yhteen.
- Kirjoittaessa palataan alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Tulokset on mahdollista esittää jopa suorina vastauksina kysymykseen.
- Omat tutkimustulokset käyvät dialogia olemassa olevan tutkimuksen, teorioiden ja jopa yhteiskunnallisesti merkittävien ilmiöiden kanssa.
- Parhaimmillaan tutkija käy niin kutsutun metatason keskustelua omalla äänellään, rohkeasti ja kriittisesti. Tutkija kirjoittaa auki punaisia lankoja, ja vertailee kaikkia analyysilukujen tuloksia keskenään.
- Tutkimustulokset voi koota myös kunkin analyysiluvun perään esimerkiksi erillisen alaotsikon alle.

Yhteenvedo (3–5 sivua)

- Tiivistä tutkimuksesi tehtävä ja löytämäsi vastaukset muutamaa siviin.
- Halutessasi voit reflektoida myös omaa gradupolkuasi, kuten mitä yllättävää matkan varrella paljastui ja mitä jouduit rajaamaan käsittelysi ulkopuolelle.
- Lopussa voit kertoa lukijalle, mitä aiheesta voitaisiin mahdollisesti vielä tutkia.

Lähteet

- Tutkimusaineistot
- Kirjallisuus

Missä järjestyksessä ja millä aikataululla maisterintutkielma sitten kannattaa kirjoittaa? Mistä aloitan ja mihin suuntaan etenen? Maisterintutkielmaa kirjoittaminen käynnistyy tavallisimmin seminaarissa, ja koko prosessi alkaa tutkimussuunnitelmalla. Siksi tutkimussuunnitelmaa kannattaa kirjoittaa alusta asti pieteetillä ja varata itse seminaarin suorittamiseen riittävästi aikaa. Huolella kirjoitettu tutkimussuunnitelma tarjoaa hyvät välineet itse tutkielmalle ja hyvän alustan johdannelle ja tutkielman alkupään luvuille.

Seminaarin aikana opiskelijat aloittavat konkreettisen työskente-
lyn aineistojen ja menetelmien parissa. Ohjaajien tehtävänä on auttaa
tutkielman kirjoittajaa relevanttien lähteiden ja keskustelujen avaa-
misessa, joten tutkielman ”Aineistot ja menetelmät” ja ”Teoria ja kä-
sitteet” -luvut kannattaa kirjoittaa seminaarin aikana niin valmiiksi
kuin mahdollista. Kulttuurien tutkimuksessa aineisto, menetelmät ja
teoria kattavat monesti tutkimusprosessin koko metodologian. Siksi
metodologian eri osasia ei ole helppo tai edes mahdollista pilkkoa
yllä esitetystä tavalla. Tutkielman rakenne onkin kartta, jonka avul-
la lähdetään suunnittelemaan ja aikatauluttamaan tutkimuksen tekoa
yhdessä kokeneempien ohjaajien kanssa.

Järkevällä suunnittelulla seminaarin saa rakennettua niin, että tut-
kielman työkalupakki on seminaarin aikana kirjoitettu valmiiksi ja
aineistonkeruu pitkällä. Esimerkiksi, jos maisteriseminaari kestää ko-
ko lukuvuoden, tutkielman ”pihvi” kypsyy helposti muutamassa kuu-
kaudessa, kun tutkielman työkalupakkia varten varaa kolme talven
pimeintä kuukautta ja hyödyntää tarjolla olevan ohjauksen täysimää-
räisesti. Keväthankien aikaan liukuminen analyysiin tapahtuu sut-
jakasti, ja toukokuun alku on mainiota aikaa koostaa yhteenveto ja
viimeistellä johdanto. Tämä aikataulutus on ihanteellinen ja täysin
mahdollista toteuttaa. Tutkimussuunnitelmasta kannattaakin edetä
suoraan tutkielman lukujen kirjoittamiseen jo seminaarin aikana.
Käytettävissä olevat kuukaudet, viikot ja jopa päivät on hyödyllistä
jakaa tavoitteellisiin ja ennen kaikkea realistisiin palasiin. Saman-
aikaisesti voi dispositiosta seurata, miten tarvittu sivumäärä täyttyy
– ja koska viimeistään on aika siirtyä seuraavan kokonaisuuden kir-
joittamiseen. Fiksu suunnitelma on sellainen, jossa myös levolle on
varattu riittävästi aikaa.

Vinkkejä tutkimussuunnitelmaa tekeväälle tohtorikoulutettavalle

Akateemisen opinnäytetyön kirjoittaminen poikkeaa rahoitushake-
muksen tekemisestä oleellisesti. Kyseessä on kaksi erillistä tyyllilajia,
joihin kumpaankin harjaantuu vasta ajan myötä. Tutkimussuunnitel-
ma rahoituksen hakemista varten on lähempänä mainosta tai myynti-

puheenvuoroa, joka vakuuttaa lukijan siitä, että juuri tätä aihetta on tärkeä tutkia (perustellen huolellisesti miksi), ja miten tutkimus konkreettisesti suoritetaan loppuun rajoitetun rahoituksen ajanjakson sisällä. Siksi rahoitushakemuksien tekemiseen kannattaa suhtautua projektina, jossa väistämättä liikutaan oman osaamisen rajoilla ja joka voi siksi viedä jopa kuukausia aikaa. Arvioija saa aina luettavakseen hakemuksia, jotka eivät ole hänen oman asiantuntijuutensa ytimessä. Hän ei useinkaan tunne hakijan alan keskusteluja ja jargonia. Tämä myös kannattaa tiedostaa ja muuttaa vahvuudeksi, sillä kilpailu tutkimusrahoituksesta on kovaa. Voittajat ovat niitä, jotka ovat yksinkertaisesti vain kirjoittaneet hakemuksensa selkeämmin ja valmiimmaksi kuin muut. Arvioijat joutuvat miettimään, kuinka monta hakijaa voidaan rahoittaa tarjolla olevan niukan euromäärän avulla. Hakemusten arvioijat siis erottelevat ensin jyvät akanoista ja miettivät sitten, millä perusteella niukkuutta jaetaan erinomaisille hakijoille. Poikkeuksellisen hyvät hakemukset saavat kuitenkin todennäköisimmin rahoituksen, sillä täydellisiä hakemuksia ei arvioidavaan joukkoon yleensä montaa mahdu. Kannattaa myös muistaa, että arvioijat joutuvat rankkaamaan erinomaisia hakemuksia etukäteen annetuilla mutta myös itse keksimillään kriteereillä. Arvioija joutuu usein arvioimaan tutkimussuunnitelmia vapaa-ajallaan. Työtä on paljon, ja sitä tehdään muun kiireen keskellä. Autat arvioijaa enemmän kuin uskotkaan, kun kirjoitat tutkimussuunnitelman selkeästi ja yksinkertaisesti.

Oheen olemme koonneet muutamia näkökulmia, joiden avulla voit parantaa hakemustasi ja miettiä omaa motivaatiotasi rahoitushakemuksen kirjoittajana. Ensimmäinen ja tärkein asia hahmottaa on se, että vain 5–10 prosenttia hakijoista saa koti- ja ulkomaisista rahoituslähteistä myönnön. Hakijat siis kilpailevat käytettävissä olevista määrärahoista muiden yhtä hyvien hakijoiden kanssa. Hakemuksesi on siis oltava erinomainen, ja sitä kirjoittaessa kannattaakin jatkuvasi miettiä, kuinka voit tehdä tekstistäsi vielä hiukan paremman.

Toinen asia, joka kannattaa pitää mielessä, on se, että hakemusten arvioijat eivät ole erehtymättömiä. He saattavat kadottaa jotain tärkeää tutkimussuunnitelmastasi tai vain ymmärtävät tai hahmottavat asioita toisin kuin sinä. Siksi kielteisestä päätöksestä tai mieles-täsi epäoikeudenmukaisesta lausunnosta ei kannata lannistua. Aina

voi pyrkiä selittämään asioita vieläkin selkeämmin ja yksinkertaisemmin.

Kolmas tiedostettava asia on se, että arvioija lukee hakemustasi kuin karttaa ja arvioi, onko se riittävän hyvä suunnistamiseen. Arvioija myös edustaa rahoittajaa ja toteuttaa aina rahoittajan ennalta antamia ohjeita. Rahoittajat haluavat aina voittaa eli tukea parasta, loppuun saatettavaa ja itselleen tavalla tai toisella edullista tutkimusta. Rahoitettavat tutkimukset ovat rahoittajille ”peeärrää” eli ulospäin hyvältä näyttävää suhdetoimintaa. Tästä syystä hakijan on vakuutettava arvioija siitä, että tutkimus on rahoituksen arvoinen, toteutuu ajoissa, on rahoittajan pirtaan sopiva ja jättää jälkeensä jäljen.

Ettisesti vastuullinen arvioija ei arvioi hakemusta sen mukaan, mikä opinnäytteen tai tutkimushankkeen aihe on. Sen sijaan hänen tulisi kiinnittää huomionsa tutkimuksen ajankohtaisuuteen ja rakenteen loogisuuteen ja selkeyteen. Pätevät hakijat arvioidaan hakemusten – ei tieteen ulkoisten seikkojen – perusteella. Hyvä ja oikeudenmukainen arvioija välittää vain siitä, onko tutkimus mahdollinen toteuttaa työkalupakin sisältämällä välineillä luvatussa aikataulussa. Suurin osa arvioijista on professoreita tai projektityön koulumia kokeneita dosentteja. He ovat ohjanneet maisteri- ja tohtoriopiskelijoita ja nähneet onnistumisia ja epäonnistumisia. Tästä syystä tutkimussuunnitelman on oltava enemmän toimintasuunnitelma kuin ideapaperi, ja sen on oltava temaattisesti rajattu, koherentti ja kristallinkirkas esitys tutkittavasta aiheesta.

Tietolaatikko: Kolme tärkeää pointtia

Tutkimussuunnitelma on arvioijan ainoa kartta. Sen avulla sinä kerrot, missä on päämäärä ja miten teet maalin. Vain 5–10 % hakijoista on riittävän hyviä. Olemme koonneet kolme tärkeintä asiaa, ”pointtia”, joihin suunnitelmaa kirjoittaessa kannattaa kiinnittää yhä uudelleen ja uudelleen huomiota.

1. Tämä on tärkeä tutkimus

Miksi juuri minun tutkimukseni on sekä erinomainen (engl. *excellent*) että erityinen (engl. *exceptional*)? Mikä tekee siitä selkeästi paremman kuin 90–95 % muista hakemuksista?

2. Rajaus on valttia

Kokenut arvioija tietää, mitä tutkija voi tehdä yhdessä, kahdessa, kolmessa, neljässä tai viidessä vuodessa. Vakuuta mieluummin yhdellä kantavalla kysymyksellä/ajatuksella kuin monella kiinnostavalla idealla.

3. Kristallisoi

Jos arvioija ei helposti ymmärrä tutkimussuunnitelman sisältöä, hän voi ajatella, että suunnitelma ei ole selvä hakijallekaan. Siksi valittujen sanojen ja lauseiden tulee olla yleisesti ymmärrettäviä. Ole looginen. Tee monimutkaisesta helppoa. Hakemus on palapeli, jossa on vain 5–6 osaa. Olemme kaikki ”sokeita” teksteillemme, ja arvioija löytää puutteet helposti. Kerää siis palautetta muilta!

Ensimmäinen sivu on tärkein

Maisterintutkielmiin ja valmiisiin väitöskirjoihin liitetään aina mukaan tiivistelmä, joka kertoo tutkielmasta kaiken oleellisen kätevästi ja nopeasti. Tiivistäminen kannattaa pitää mielessä tutkimussuunnitelmaakin laadittaessa. Näin on ennen kaikkea silloin, kun haet rahoitusta tutkimuksellesi.

Tutkimussuunnitelman alku on kaikkein tärkein. Arvioija saattaa käyttää vain 2–3 minuuttia yhden tutkimussuunnitelman lukemiseen. Hän tekee päätöksen – ainakin alitajuisesti – hakemuksestaan ensimmäisen sivun lukemisen jälkeen. Oma kokemuksemme myös on, että erinomainen alku saattaa johtaa poikkeukselliseen loppuun, mutta keskinkertainen tai huono ei muuksi muutu. Siksi hakemuksen ensimmäinen sivu on tärkeämpi kuin arvaatkaan. Varmista siis, että tutkimuksen koko koreografia on pähkinänkuoressa suunnitelman ensimmäisellä sivulla. Tämä on mahdollista tehdä, vaikka rahoittajataho pyytäisi jäsentämään tutkimussuunnitelman eri järjestyksessä kuin yllä on esitetty.

Rahoituksen hakijan kannattaa pyrkiä olemaan sinnikäs, ahkera ja pelkäämätön. Rahoittajan lähettämä ”hylsy” ei tarkoita, että muut tutkijat ovat parempia tai ettet koskaan saa rahoitusta. Pettymykset kuuluvat rahanhakuun – kuten kaikkeen työnhakemiseen ja ihmisten väliseen kilpailuun. Arvioinnit ovat aina subjektiivisia, ja uudet arvioijat valitaan yleensä vuosittain. Rahoittajat eivät ylläpidä hylätty-

jen hakijoiden luetteloita. Tämä tarkoittaa, että jokainen haku on uusi mahdollisuus. Paljon onnea matkaan!

Lisälukemista

- Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. [Viitattu 10.5.2022] Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>. Verkkokäsikirja on kaikille avoin ja sitä saa käyttää vapaasti opetus- ja opiskelutarkoituksiin. Sieltä löytyy myös ohjeistus tutkimussuunnitelman tekemiseen.
- Denicolo, Pam & Becker, Lucinda. 2012. *Developing research proposals*. Lontoo: Sage.
- Hakala, Juha T. 2017. *Tulevan maisterin graduopas*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kananen, Jorma. 2014. *Etnografisen tutkimus. Miten kirjoitan etnografisen opinnäytetyön?* Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Mäkinen, Olli. 2005. *Tieteellisen kirjoittamisen ABC*. Helsinki: Tammi.
- Walshaw, Margaret. 2012. *Getting to grips with doctoral research*. Palgrave Macmillan.

Lähteet

- Fingerroos, Outi. 2004. *Haudatut muistot. Rituaalisen kuoleman merkitykset Kannaksen muistitiedossa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Przeworski, Adam & Salomon, Frank. 1995. "Some candid suggestions for applicants to Social Science Research Council Competitions." Julkaisussa: *The art of writing proposals*. New York: Social Science Research Council. 2 Feb. 2004. [viitattu 10.5.2022] Saatavissa: <https://www.umsl.edu/recd/files/the-art-of-writing-proposals-ssrc.pdf>.
- Stark(-Arola), Laura. 1998. *Magic, body, and social order. The construction of gender through women's private rituals in traditional Finland*. Helsinki: University of Helsinki.